

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Fe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
7 administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Narečnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 8.

V Ljubljani, v soboto 11. januarija 1890.

Letnik XVIII.

Posvečevanje nedelje.

Tudi židje praznujejo svoje praznike; na leto jih imajo blizu 53 — in teh se drže pošteno. V teh dneh ne bodeš videl žida trgovati, še na ulico se ti ne prikaže in je raje doma. V teh praznikih ne gré niti deca v šolo, oprošča jo zakon; a tudi žid ne gré v somenj ali na trg tak dan, ko bi tudi že naprej čutil dobiček, da, celó po železnici se nerad vozi v ta dan, v obče o tacihi dnevih ni po njih niti duha niti sluha ter prepusté tudi vsako delo — kristijanom!

Kako je pa to pri nas? Bodisi praznik ali ne, vzlic temu se dela, vozi na izlete po leti, prodajalnice so otvorene, po delavnicah delajo, da se vse kadí tudi o največjih praznikih, iz tovarniških dimnikov se valí dim proti nebu celó o praznikih, kakor je to na pr. v veliki verški papirnici pod Ljubljano, kjer vodstvo ne pozná zakona o posvečevanju nedelj in praznikov. Poročali smo o „belih sužnjih“ natančneje zadnje dni meseca decembra m. l. v našem listu; toda tudi v neki tovarni na šmartinski cesti ni bolje v tem oziru.

Minolo leto je predlagal na Francoskem trgovinski minister, naj se ob nedeljah ustavi ves dovoz tovarnega blaga in omeji število osebnih vlakov, da bi se mogli oddahniti železniški služniki. Na Angleškem strogo posvečujejo nedeljo in nedeljski pokoj. V nedeljo vsak ostane v svoji rodbini, prodajalnice in gostilnice zapró, ker ni kupcev in gostov.

Pri nas je pa to baš obratno. Ob nedeljah in praznikih drdajo največji izletni vlaki po tiru in vse vré na kmete. Krème, gostilne, beznice so natečene, povsodi je hrup, vrišč in polno zabav. Angličan je ponosen, da more počivati v nedeljo in se more radovati v krogu švoje rodbine vsaj na Gospodov dan.

Minolo leto so ustanovili v Parizu veliko društvo v svrhu posvečevanja nedelje in nedeljskega miru. Na čelu tega društva je Leon Say; društveni člani so zastopani iz vseh vrst stanovništva in najvišjih krogov. Obrnil se je pismeno do slovečih mož, kako oni mislijo in sodijo o nedeljskem počitku. Najzanimljivejša izmed teh sta dopisa predsednika severo-

ameriških Zjedinjenih držav, Harrisona, in velicega angleškega državnika, Gladstone-a.

Harrison piše: „Skušnja in opažanje sta me uverila, kdorkoli dela z roko ali glavo, da potrebuje miru, odmora, kojega mu pa more nuditi samo občno posvečevanje nedelje. Človekoljubi in kristijani mogó motriti to vprašanje z različnih stališč. Smatramo naj človeka kakor-koli, vselej moramo gledati na to, da mu priskrbimo in zagotovimo počitek, kojega trebata enakomerno telo in duh. Ti, ki ne poznajo božje besede v sv. pismu, morajo to najti v človeku samem.“

Gladstone mu je pa odgovoril: „Ne dá se utajiti, da je praznovanje nedeljskega počitka zapustilo globoke korenine v prepričanju in v običaji ogromne večine rojakov mojih. Mnogi ga smatrajo kot potrebo duševnega in krščanskega življenja, drugi zopet zagovarjajo, in sicer ne v malem številu, kot socijalno potrebo. Kar se tiče mene, trudil sem se, v kolikor je bilo to možno, posluževati se tega načela tudi záse. In dospelvi skoro do cilja svojega velikega napore po sedeminpetdesetletnem javnem delovanju, pripisujem dolgo svoje življenje in ohranjenje zmožnosti, koje morem še imeti, večinoma nedeljskemu počitku. Kar se pa tiče ljudstva, je to vprašanje še važnejše, to popularno vprašanje je v prvi vrsti.“ Takó izjavljata dva velika državnika.

Počitka treba vsakemu, bodisi uradniku, učnjaku ali duševnemu delavcu, bodisi gmotno delujočemu človeku, delavcu, kmetovalcu ali rokodelcu. Duh potrebuje počitka, da se izbistri, osveži, telo, da izcrpane sile zopet nadomesti z odmorom. Toda pri nas se na to gleda kaj malo. Uradnik sedi v davkariji in sodnji in po družih pisarnah tudi ob nedeljah in praznikih. In baš ob takih dnevih se še največ uraduje.

Židom na ljubo zaprta je na Dunaji borza v njih praznik, a tudi v urad ne smé biti pozvan žid na njegov praznik. Država naša je skoro povsem katoliška. In kako se obnaša zakon do teh katoličanov gledé nedeljskega počitka? Vedno se govori, piše in poudarja, naj se popolnem uvede nedeljski počitek, posvečevanje nedelj in praznikov, toda vse to ostane le na papirji.

Nikakor ne nameravamo podceniti vestnost in trud obrtnih nadzornikov, ker smo vže vlni na tem mestu obširno opisali njih delovanje, kakor je to zahtevala njih vsestranska delavnost. Vendar moramo priznati in poudarjati, da je vsakemu obrtnemu nadzorniku izročen preveč obširen okraj, in čuda ni, da vzlic vsej marljivosti ne morejo vestno in n drobno pregledovati vseh njihovega nadziranja izročenih zavodov. Saj je vsa Avstrija razdeljena na 15 okrajev in za vsak okraj določen po jeden nadzornik, seveda mu je v novejši dobi tudi pridružen pomočnik, a vse še ne bode zadostovalo, kar poudarja sam g. dvorni svetnik Migerka. In uvažujemo li, da se baš Avstrija ponaša z veliko industrijo v vseh slojih in v kulturnem oziru, in se industrijskih in obrtnih delavcev broji na tisoče in tisoče, radi torej uznavamo, da obrtnim nadzornikom s pomočniki vred ni možno, da bi vse pregledali, nadzirali in vsled tega imeli svoje mnenje in skušenost ter poročali o tem na pristojnih mestih.

Da v tem oziru ne pretiravamo in da nam gré le za stvar ne za osebo, bodi v pojasnilo zadnje nadziranje obrtnega nadzornika za Kranjsko.

Meseca oktobra nadziral je tukajšnje tovarne — papirno tovarno „Leykam & Josefthal“ v Vevčah dne 17. oktobra — in delovršbene zavóde obrtni nadzornik g. dr. Val. Pogatschnigg iz Gradca, toda skoro povsodi se je vršilo njegovo nadziranje v prisotnosti dotičnih tovarniških vodij, uradnikov ali poslovodij. Vprašamo, je li mogel tem potom izvedeti resnico, delajo li delavci po noči in ob nedeljah, se-li delavci plačujejo po propisih in se jim li utrjuje plača ali ne? Vprašanja, koja je stavil dotičnim delaveem (zlasti to velja o ljubljanskih tiskarnah) n. pr.: Ste vi Slovenec? Govorite li nemški? Ste li zadovoljni s svojim delom in zaslužkom? Koliko zaslužite? itd. bile so besede slične povsem kakemu sodnemu izpraševanju. Čuda ni, da je v prvem hipu vsakdo mislil, da je obrtni nadzornik kak sodni organ. Kako je možno obrtnemu nadzorniku odpraviti nedostatke in hibe po takih zavodih, in to v prisotnosti predstojnikov ali poslovodje; kako more delavec ali služnik odkrito potožiti, da bi nadzornik izvedel resnico, to naj si odgovori vsak po svoje.

LISTEK.

Kritiška pisma.

IX.

Dozdeva se nam, da hoče poravnati novo leto, kar je zagrešilo staro. Dočim smo tožili v starem letu, da padajo samo strele in pa voda izpod neba na grešni človeški rod, radujemo se že v prvem tednu noveletnice prave pravcate povodnji, ki je preplavila kar čez noč vse zaslužne državne zastopnike z leskečimi naslovi in redi.

Naš ozko-okroženi „metier“ pod črto nam ne dopušča, da bi ocenjevali „ad oculos“ velike zasluge vseh srečnih slavlencev za podeljena odlikovanja, vendar si usojamo trditi, da se raduje najbolj gospod naučni minister svojega noveletnega darila, saj je postal že pravi tipiški Sisif v črtanji naših préd-enj navaljenih narodnih teženj, — in soditi ni vedel že sam, ali se izbrusi prej njegovo rudeče črtalo „non possumus“, ali pa naša ravnopravnostna situost. Iz te dolgotrajne zagonetke nas je rešil baš

za noveletnico g. ekscelencija Taaffe, kajti osvedočil je začudeni svet, da je mojster v politiški kompenzaciji, ker toliko, kolikor se je povišal g. minister Gavč v stanovski časti, ponižal se je slovenski narod v upanji na milostne drobtine svojega mojstra.

Če sklepjemo svoje sodbe po navedenih premisah, izračunimo lahko brez logaritmov, koliko časa bomo še vrtili narodno kolo „ad absurdum“ v Beč in nazaj.

Vendar, nič ne dé! Naglost ni nikjer prida, osobito ne v politiških stvaréh. Kdo more zahtevati, da se ustavni paragrafe, ki niso dovršili niti tridesetega leta svojega težkega poroda, vdomačijo pred svojo sivo starostjo? Da so povrh za takovo postavno interpretacijo popolno nesposobni naši deželni sabori in dunajska naslanjača, je obče znana stvar, a da so to nesposobnost zagrešili le tehniški stavbarji, ki so zidali dvorane, namenjene govorniški akustiki, popolno neakustiški, izvedeli smo stoprav sedaj, kar so zbrani češki Nemci in Staročehi v ministerski palači, ki ima bajé izvrstno in posredovalno akustiko.

Mi ostali državljani, katerim je zaprta sedaj

celó galerija v tej najnovejši psevdoparlamentarni zbornici, smo radovedni, kako bodo oskubli ti „rari patres patriae“ devetnajsti odstavek v ministerski kuhinji. Pri tej priliki moramo izpovedati, da je bil slab filolog isti, ki je krstil našo dosedanje zbornico s krasno donečim naslovom „parlament“, kajti že davno smo se prepričali, da se najbolj izvrstni in prepričevalni „parlare“ izgublja vsled slabe akustike naših parlamentov in še slabejše resonance — na oni strani, kjer stojé vzvišeni in pozlačeni državni sedeži.

Ko bi imeli Slovenci, ki so v filologiji bajé na dobrem glasu, kaj vpliva v državni terminologiji, prekrstili bi v bodoče brez škode naše parlamente v „pregamente“, v javne proslilnice, kajti poskusiti bomo morali z glagolom „pregare“, ako uniči, kakor se nam dozdeva, g. minister Taaffe s svojim najnovejšim „Rumpf-parlamentom“ ves naš dosedanj „parlare“ v navadnih zbornicah.

Najbolj zanimiv v tej najnovejši naši politiki je brez dvoma „program“, ki je združil brez težave naše zaupne može, in sicer zaradi tega, ker se razvija pri zaprtih durih, in pa g. „Taaffejev simpo-

Delavci se bojé in zamolcé nepristojnosti iz umljivih vzrokov, ker so večinoma taki reveži še rodbinski očetje z mnogobrojno obitelji. O nadzorovanji gosp. obrtnega nadzornika za Kranjsko zlasti — in to po vsi pravici — toži istotako ljubljanski dopisnik v Lipsiji izhajajočem listu „Correspondent“ v 1. številki z dne 1. januarja t. l. —

Poglejmo žide! Koliko jih je in kako so oni znali zagotoviti si svoje praznike v javnem in zasebnem življenji? Sramovati se moramo pred njimi, kako mi posvečujemo svoje nedelje in praznike, in mnogo bi se lahko v tem oziru učili od židov, kako nas morejo neki spoštovati? Radi tega se nam tudi rogajo.

Ako ne spoštujemo sami sebe, kako moremo to zahtevati od drugih! Ne samo prirojeni zakon, da treba vsakemu bitju počitka in odmora, temveč božji zakon ukazuje nam naravnost, da posvečujemo nedelje in praznike, počijmo in povzdiguemo svojega duha k Bogu. Vprašamo li po vzrokih, zakaj se zanemarja nedeljsko posvečevanje, uverimo se takoj, da neversko liberalno oderanje, lakomnost in grabežljivost ne privoščiijo ljudstvu počitka, inace bi jim ušel dobiček.

Ako hočemo biti pravični proti svojemu zdravju, svoji duši, pogajajmo se za nedeljski počitek, kajti delo ob nedeljah ne prinaša dobička, temveč prokletstvo. Bodimo kristijani, pa tudi skrbni ljudje za svoje zdravje, svoje obitelji. Nespolnjujoč strogo verskega reda v vsem svojem življenji, tudi se nadejati ne smemo, da nastane v družbinskem in narodnem oziru napredek k boljšemu! —

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. januarja.

Notranje dežele.

Spravne obravnave. „N. Wr. Tagblatt“ pravi, da so se minolo sredo v seji jako ostro pokazala nasprotja med strankama. Češki odposlanci so odločno vstajali na svojem stališču glede manjšinskih šol. Konferencija je predmet opustila, ne da bi bila dosegla kako sporazumljenje. — Predvčerajšnje uradno poročilo slóve: Današnja seja se je ob 1. uri popoldne pričela. Po končanem posvetovanji o deželnem kulturnem svetu se je pričela razprava o pravosodnih zadevah. Seja je trajala do 5. ure. Prihodnja seja jutri v petek. — Konferencija bo zborovala do srede prihodnjega tedna.

Verska šola. „N. F. Pr.“ pravi, da nemški konservativci pripravljajo nov korak v tej zadevi. Predsednik katoliškega društva, grof Brandis, naznanja, da so bile na Gorenjeavstrijskem za versko šolo sklenjene prošnje izročene gospodski zbornici, predno se je razšla.

„Quid erit?“ Pod tem naslovom je na Dunaji izšla brošurica, ki razpravlja prihodnje državnozbornske volitve l. 1891. Neznani pisatelj pred vsem naglašá naraščanje socialnodemokratske nevarnosti. Da se tej izognemo, treba je pred vsem odločno nadaljevati preosnove v socialnem oziru. Ravno konservativne stranke pa so one, ki so si to točko v prvi vrsti napisale na svoj prapor. Treba je tedaj, da bodo pred vsem pri volitvah skupno postopale. Kot konservativne stranke priznava: Čiste antisemite, narodne antisemite, krščanske socialce in katoliške konservativce. Vzorna stranka je po njegovem mnenju ona krščanskih socialcev. Liberalci so s svojim gésлом „prostost“ toliko privržencev o svojem času pridobili; konservativnim strankam pa naj boj bojni klic „pravica!“ ter naj se združijo eno — stranko prava.

Ceški deželni zbor. „Politik“ pravi, da deželni zbor ne bo že sedaj, marveč skoraj gotovo krog Velike noči sklican, ker bo tudi tedaj še zadosti pravočasno, da ukrene, kar je za deželno razstavo potrebno.

Vnanje države.

Bolgarija. Znano vojaško glasilo „Reichswehr“ na Dunaji piše o bolgarskem posojilu: „Kar se tiče jedra v navstalem prepirnem vprašanji, razloga imamo dosti, da z nezadovoljnostjo zremo na bolgarsko posojilo. Gotovo ne zaradi tega, ker se bojimo, da se bo iz te finančne operacije osnovalo ostro nasprotje med Rusijo in Avstrijo; o tem niti resno ne moremo govoriti. Pač pa smo prepričani, da bo ta „g'šeft“ istotako shušal naše razmere k Bolgariji, kakor so to nasproti Srbiji učinile tobačne srečke in samoprodaja soli.“

Rusija. Iz Peterburga poročajo: V Varšavi so dvaintrideset častnikov zaradi nihilistiške zarote zaprli. — „Journal de St. Pé.“ pravi: Uradni odgovori ob novem letu so takó samozvestno poudarjali zaupanje v ohranitev miru, da si sedaj najstrastnejši rovarji ne upajo več raztezati svojega temnega roko-delstva na mejnarodno polje.“

Belgija. Štrajk postaja vedno resnejši ter je prišel že dinamit gospodovati. V sredo zjutraj se je v Chatelineau-u razletela bomba, katero je nekdo položil na prag nekemu Ignaciju Felicijanu Porionu. Dinamit je vrata in okna razrušil. Mesto je zelo preplašeno. Zločince še niso zasledili. — V Borinagu-u štrajkuje 6000, v charleroischem okraji 25.000 delavcev. Posebno v zadnjem kraji je položaj jako napel. Meščanska straža (garde civique) je dobila povelje, naj bo pripravljena; istotako pričakujejo pehoto in konjico. V lutiški dolini je mirno.

Francija. Sodišče v Mende-u je vikarja Basière-a oprostilo. Na leci je bajé izgovoril besede: „Volitev je stvar vesti. Predno oddaste volilni list, vprašajte se, kaj je vaše prepričanje, in glasujte takó, kakor bi to storili v svoji smrtni uri.“ Te besede so vladi zadostovale, da ga je zatožila zaradi državi nevarnega vmešavanja v javne zadeve! Pravda zoper tega vikarja je najboljši dokaz, kakó krivično preganja vlada katoliške duhovnike. — Letos bodo morali leta 1868 in 1869 rojeni sinovi inozemcev v smislu nove orožne postave iti k naboru; prosti vojaščine bodo le takrat, če njihovi stariši niso rojeni v Franciji, in se bodo mogli izkazati, da so zadostili orožni dolžnosti v svoji domovini. Ker je v Franciji naprava enoletnih prostovoljcev prenehala, pošiljajo posebno nemški stariši svoje sinove kot enoletne prostovoljce v nemško armado.

Anglija — Portugal. Zadeva mej tema državama menda še ne bo takó hitro poravnana. Vesti si nasprotujejo. „N. Fr. Pr.“ je izvedla, da je Portugal nasvetoval Angliji, naj se stvar sv. Očetu izroči v razsodo. Angleška vlada je sicer ta predlog odbila, vendar pa ob enem naznanila, da je pripravljena, to stvar prepustiti komisiji, ki bi odšla na lice mesta. Temu nasproti pa je listu „Times“ došlo iz Lisabona poročilo, ki kot jako resen opisuje položaj ter pravi, da je razpor med Anglijo in Portugalom le še vprašanje najbližjega časa. Devet angleških ladij, ki so v Zanzibarju, odplulo bo že prihodnje dni z zapečatenimi povelji, in kakor méni dotična vest, skoro gotovo proti nabrežju mozambiškemu ali pa v Delagoa-zaliv.

Irsko. Katoliški škof v Corku je zadnjo nedeljo z lece naznanil, da so v Corku osnovali tajno zvezo za vstajne namene; najvišji svét te zveze si po krivici prilastuje opravičenje, da pri posebnih okoliščinah tudi na smrt obsoja osebo. Škof je konečno vernike nujno opominjal, naj ne pristopijo k tej zvezi.

Španija. Vsled kraljeve bolezni je bil predvčeraj Sagasta poklican v kraljevsko palačo, kjer je ostal do zore. Kraljeva bolezen je jako nevarna mrzlica, ki traja že več nego teden dnij. Zaradi

tega žalostnega dogodka v vladarski hiši so obravnave o ministerstveni krizi odložili. Kraljica bo skoro gotovo pozvala konservativno ministerstvo pod vodstvom Canovasa del Castilla, s katerim se je bajé že posvetovala. Občno mnenje je, da kriza ne bo konečno rešena, predno se ne bodo sešli kortesi.

Brazilija. Več poslanikov, ki so po prevratu nameravali zapustiti službo, ostalo je na starih mestih vsled izrečne želje cesarja Pedra. Le pariški poslanik baron Penedo in generalni konzul v Parizu, Machado de Andrade Carvalho, sta bila odpoklicana, poslanik v Brusli, grot Villeneuve, pa je dal ostavko. Slednji je eden prvih bogatinov v Braziliji. Baron Hajuba je prestavljen iz Rima v Pariz, dose-danji zastopnik na Angleškem pa je imenovan poslanikom pri sv. Stolu.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 9. januarja. (Neprestani napadi na družbo sv. Mohorja in nemška prenapetost.) Tukajšnji prusko-nemški list „Freie Stimmen“ je menda od svoje stranke dobil nalogo, napadati družbo sv. Mohorja ter jo pred svetom kolikor mogoče očrniti. V sredstvih sicer ni izbirljiv, in ako vidi, da mu utegne laž pomagati do boljšega vspeha, posluži se je prav rad v polni meri.

Omenjeni listič je v svoji predzadnji številki 4. t. m. prinesel že drugič dolg članek zoper družbo. Knezoškofu dr. Kahnu očita, da je pokrovitelj te družbe. Ali mar ti modrijani ne vedó, da so bili vsi krški škofje zapored pokrovitelji družbe, odkar tista obstoji?

Potem hoče dokazati, da je družba Nemcem sovražna, in navaja nekaj stavkov iz koledarja prejšnjih let, v katerih se Slovenci opominjajo, naj ostanejo zvesti svoji veri in svoji narodnosti. To je pri teh ljudéh že ščuvanje zoper Nemce! Iz tega lahko vsakdo spozná, do kake stopinje je prikipela že oholost in gospodoželjnost naših toli božanih Nemcev! Da je bila Koroška nekđaj vsa slovenska, je zgodovinska resnica; in to povedati šteje se po vredniku Deberniku družbi v velik greh in ščuvanje narodov! Ako pa isti list Nemčijo poveljuje, je pa vse prav in lepo. Za časa smrti nemškega cesarja Viljema je donášal list take ditirambe, po vogalih pa je pustilo vredništvo (!) „Freie Stimmen“ prilepiti tako v srce segajoče telegrame in na velikih listih natisnjene slivospeve, da smo se čutili že kakor v senci pruskih „pikelhavb“! Kam bo prišla Avstrija s tako politiko, kakoršno gojijo taki Nemci? Ali se ne pripravlja tem potom aneksija zapadne Avstrije po Nemčiji? Ošabnost, oholost in domišljavost nemško-narodne stranke raste v istej meri, kolikor manj se jej vlada nasproti upa stopiti. Da bo s tako razvajenim življenjem vsaka sprava nemogoča, mora vsak uvideti; in tako Taaffejeva vlada ne bo mogla doseči svojega smotra: sprave med narodi! Ako bode sedanja vlada še nadalje le samo Nemce obožavala, Slovane pa pustila na steno pritiskati, vzgojila si bode strupenega gada na svojih prsih v škodo skupne Avstrije. Nemci, kakoršni so mnogi zdaj, bodo zadovoljni še le potem, ako se jim dovoli popolna hegemonija v državi, kajti očitno pravijo, da je to njih pravni in zgodovinski delež v Avstriji, slovanski narodi pa naj se jim kot podložnik položijo pod mizo!

(Dalje v prilogi.)

v zijon“, katerega „menu“ se je razglasil že po prvi seji. Radovedni smo, kako je teknil uvodni „diné“ Staročehom, in ali so pogrešali na jedilnem listu „narodno polivko“ in domače „csmoke“, po katerih so hrepneli že toliko let.

Tudi nam Slovencem se poleg Staročehov naposled ne godí takó slabo, kakor sodimo sami in še marsikateri odkritosrčen naš nasprotnik; kajti na najvišjih stolih, na primer, ni zamrl popolno čut za naše križe in težave.

Mi smo prosili namreč za skromno polugimnazijo v Kranji in g. ekscelexca Gavč podaril nam je v prvem veselji svoje najnovejše baronovske odlike težko pogrešano učilnico celó v naši metropoli. Ljubljancem bodemo torej lahko pozabili kranjsko žalost in ministrovo dosedanje trmoglavost; ali pa se bodo upali še kdaj naši gg. poslanci v starodavni Kranj, je drugo vprašanje; vsekako se bodo suspendovala dosedanja „pogosta“ poslanska poročila in volilni shodi — na Gorenjskem.

Razven najnovejše sreče v nesreči, — namreč druge gimnazije v Ljubljani, — ki bode izdatno pomnožila inteligenco naše metropole in napotila

vánjo marsikatero „bisago“, ki se je izpraznila doslej v Kranji, nimamo v novem letu še ničesa za arhiv domače zgodovine.

A propos! Pozabili bi bili kmalu svojega najnovejšega gôsta, ki nas je v istini „pohodil“ nenadno in potisnil celó pod odejo, namreč „influenze“, o kateri sodijo nekateri, da so nam jo poslali naši severni bratje ob Nevi in Berezini v gôstje.

Ako bi bilo istina poslednje in ne samo narodno natolcevanje, na škodi bi bila lahko cela slovanska narodna vzajemnost, kajti sodili smo doslej, da prihaja le sama dobrota in miloba „od zgoraj“, v istini pa že oster severni zrak omamlja — naše živce — in prouzročuje, da se potimo brez čaja in kamilic — za neznano pregreho naše bujne domišljije. Psevdonim.

V zvoniku.

Gospod urednik!

Zdaj, ko smo srečno zagnali staro leto med staro šaro, zdaj, ko smo Slovenci na tem, kakor smo

bili pred letom, zdaj se ponuja podlistkarju prilika, da tudi on pogleda še enkrat nazaj, kako se je plesalo minolo leto pod črto Vašega lista?

Zadovoljno si máne roki Vaš novi podlistkar, kajti ne more se pritoževati, da niste skrbeli zanj in za njegove „predhajnike“. Le to mu ni po volji, da so si njegovi pradedje izbrali tako kočljive kraje ali mesta, koder so uganjali svoje komedije in tragedije. Jeden se je postavil na kritično mesto, ki ima v Slovencih tako malo zaslombe. Drugi se je ulegel na mehki „balzak“, ki je že tako preveč soroden mehku Slovencu. Tretji je užgal „luč“, da bi svetil kakor Dijogen s svojo svetiljko, a mu je menda ugasnila radi tako slabega vzduha, ki polni slovensko obnebe. Četrty zopet se je podprl z „aris et focis“, a je le sporadično pokazal svojo dobro misel. Z eno besedo: Vsa podlistkarska literatura kaže, da težko sôpe pod Taaffejevo „aristokratsko vlado“, ali pa se umika sramožljivo pred zvonci mirovne pogodbe, ki so nam jo potisnili v naše bojevite žepe za božične praznike. Še celo šmarnogorskega podlistkarja je menda ta sapa tako pogrela, da noče nič več pripovedovati, kako je nekđaj

Da je v istini tako, to mi koroški Slovenci že živo občutimo; kajti vse teptá po nas in dela na to, da bi se slovenski živeli tostran Karavank kakor hitro mogoče ugonobil. Ako bode šlo tako naprej, kakor se nam sedaj kaže, zamán bode ves naš napor, in prej, ko si še sami mislimo, udati se bomo morali, radi ali neradi, na milost in nemilost požrešnim našim nasprotnikom.

Zatorej, dragi rojaki, pridite k nam na Koroško, in prepričali se bode, kaj se pravi: trpeti za narod!

S. Pivko. 9. januarija. V torek ob 7. uri zvečer umrl je v Orehku tamošnji duhovnik č. gosp. Jožef Cergol, rodóm Ljubljčan. Bil je prej v službi v tržaški škofiji, več let bival kot kapelan in katehet v Trstu. Ko je onemogel in bil prisiljen iti v pokoj, hotel je še vedno delovati med ljudstvom. V Orehek na Pivko je došel in tu ga je še delujočega smrt zalotila. Na dan sv. Štefana je še maševal, potem se ulegel. Nobeden ni pričakoval hitre smrti, le pokojnik je rekel, da ga Gospod kliče. Nič se mu nisi prikupil, ako si ga tolažil, da mu bode kmalu odleglo, da bode še vstal. On je vedel, da je bolezen smrtna, zato je vse odredil in natanko določil o svojem pogrebu. Kakega blišča in zunanjih lepotij si je strogo prepovedal, niti enega venca ne smé biti na njegovi krsti. Kakor je tiho in mirno živel, tako naj ga tudi tiho in mirno pokopljejo. Nekoliko se mu je želja izpolnila. Krsta je bila res priprosta, ni se ločila od krste navadnega seljaka, lepšali so jo le križ, štola in kelih. Pet duhovnikov se je zbralo k pogrebu, a ljudstva je prišlo dokaj. Ves Orehek je bil zbran, čitalnica z zastavo in pevci z ginjačimi žalostinkami so se poslovili od svojega duhovnika. Ti so mu po svoje zares slovesen pogreb napravili.

Pokojnik se je šolal v Gradcu, kaj pa v nemških šolah, saj takrat drugih ni bilo; občeval je pozneje v Trstu z Italijani, zato sta mu tudi ta dva jezika najgladkeje tekla. Kako bistrega uma je bil, spoznal si, da si le nekaj trenutkov z njim občeval. Radi so ga obiskovali častniki, ako so poletne vaje tam imeli. Narekaval je nemške klasike, Dante in Petrarca sta mu bila priljubljena berila. Pri svoji visoki starosti nad 74 let — je bil vedno mladeniškega, veselega duha. Rad bi bil učakal zlate maše še tu na zemlji, upajmo, da jo bode praznoval pri svojem Stvarniku v nebesih.

Ljudstvo je jokalo in še pozneje si videl po vasi možake solzeče se. Žalostni so po taki zgubi, še težje jim je, ker ne vedó, ali se jih usmili kaki umirovljeni gospod ali ne. Do Hrenovic k tati je dobro uro, do Slavine enako; naj pridejo zametje ali voda, ne morejo nikamor k božji službi. Naj bi se nánje spomnil kak duhovnik v pokoji, morda bi v Orehku užival boljši mir, kakor v mestu. Pokojni gospod mi je pravil večkrat, kako zadovoljno živi med Orehovčani, kako ga veseli, če more še na stara leta v pastirstvu kaj delovati. Orehovčane je hvalil vedno kot dobre ljudi.

Neke posebnosti je večkrat omenil. Imel je zgodaj v noč rad že tihoto in mir. Kako radi bi bili fantje včasih zvečer na vasi kaj zapeli, a zavest: Gospod bi bili kaj nevoljni, je bila dovolj,

da so opustili petje in se razšli. Tako je ves zadovoljen preživel na kmetih zadnje dneve svojega življenja. — Gotovo bi se njegovemu nasledniku enako godilo.

Duhovnik v pokoji, ki bi mogel eno samo vás še oskrbovati in bi hotel malo v pastirstvu še delovati, naj se spomni Orehka in njegovih prebivalcev!

Iz Lime v Južni Ameriki, meseca novembra. (Pojasnilo.) Ko sem prejel zadnje pismo iz Ljubljane, prišel mi je na misel rek: „Človek obrača, Bog pa obrne.“

Navadno je, kdor se preseli iz Evrope v Ameriko, da ne misli več na svojo domovino, nego le na svoj lastni napredek, kajti angleška prislovica „Time es money“, to je, ne zgublaj časa in ne brigaj se za stvari, katere ti ne donajajo denarja, na svetu ni nikjer tako cenjena, kakor ravno v Ameriki. A vsak človek ni oduren Anglež, in kar se mene tiče, ni me bila volja postati Amerčan, ka ti ljubezen do domovine presegala je vse druge misli in zaradi tega sem porabil ves čas, kolikor mi ga je razven dela preostajalo, za znanstveni napredek svoje domovine.

Znano mi je, da marsikdo slabo misli o meni, zato je moja dolžnost, da pojasnim vzroke, kateri so me vedno nagibali preseliti se nazaj v svojo domovino. Slovensko razumništvo pozna mojo ljubezen do domovine, zato mislim, da me bo vsak razumil, da kdor iskreno ljubi svojo domovino, ljubi jo tudi v daljini, in to je bil glavni vzrok, da sem si toliko želel nazaj priti v središče in položaj, kjer bi bil lahko izvršil svoje načrte v znanstveno prosveto svojega naroda, kajti prinesel bi bil mnogo novega in zanimivega, ker sem se vedno pripravljal stopiti z novimi in boljšimi stvarmi v javnost.

Prvi vzrok in nagib je naslednji: tukaj v Limi sem dovršil svoje študije o zgodovini Kranjske od VII. do konca XIII. veka. Mnogo sem si razjasnil in raztolmačil, kar mi je prej bilo nganka. Zgodovina Kranjske je velik labirint in le s posebnim trudom je mogoče najti pot iz njega. Moje prepričanje je, da je slovenski narod starodaven — prazgodovinski narod na svoji sedanji zemlji, in da vse dosedanje misli o naseljenji Slovencev v VI. stoletji po Kr. je zgodovinska pomota nemških zgodovino-piscev, po katerih se je dozdej prepisavalo. —

Drugi vzrok je, da sem nameraval ustanoviti slovensko jezikoslovno društvo, kajti moje mnogostranske preiskave so mi dokazale, da po sedanjem načinu se nikakor ne morejo zanesljivo in temeljito etimologovati naša krajevna imena; in pri tej priliki tudi prekličem svoje razlage imen „Kočevje“ v Arhivu H. I. knjiga str. 23 in „Ljubljana“ ibid. na 71. strani, katere sem priobčil še 1882. leta po navadnem načinu.

Smoter društva bi bil namreč ta: z jezikoslovnega stališča dokazati, da se Slovenci niso naselili v VI. stoletji po Kr., nego mnogo stoletij pred dobo Rimljanov; razvozlati keltiško vprašanje in razlagati prazgodovinske ne-jednake starine po slovenskih deželah.

Tretji vzrok pa je: vže 1888. leta sem nameraval ustanoviti slovenski ilustriran list, ker ga pa

zaradi dragocenih izvornih podob izdajati ni možno, šel sem se učiti fotografije in na to opirajočih se grafičnih vednosti, po katerih bi mi bilo mogoče izhajati, ker bi me podobe ne stale predrago. Vse je bilo vže vrejeno, a ker se nisva sporazumila s sodrugom, popustil sem to misel.

Domoljubi! Sprejmite moj iskreni pozdrav od obal Tihega morja, od rojaka in domoljuba, katerega smoter je bil vedno le-ta: da služi svoji domovini in svojemu narodu. — Z Bogom! Šumej.

Slovstvo.

„Bela žena“ ali „Prva reč“ med štirimi poslednjimi. (Spisal Slovincem za novo leto 1890 kanonik dr. Ivan Križanič. V Mariboru v založbi katol. tiskovnega društva. Tisk tiskarne sv. Cirila. 61 strani v mali 8° velja mehko vezano samo 17 kr.)

„Katoliško tiskovno društvo v Mariboru“, ki je pred leti spravilo dokaj prav času primernih spisov na svetlo, na pr. „Katoliška Cerkev in njeni sovražniki“ od I. predsednika prelata Kosarja, „Mala Apologetika“ od kanonika dr. Gregorca, razveselilo je letos ob novem letu svoje društvenike z malim, a prav pomenljivim proizvodom iz peresa društvenega sedanjega predsednika, preč. gosp. dr. I. Križaniča. Naslov lične knjižice, katerega smo zgoraj navedli, je mala zastavica. Gospod pisatelj jo je sam rešil tako-lo: „Bela žena“ je „prva reč med štirimi poslednjimi (rečmi)“. Vsebina knjižice je prav koristno premišljevanje o smrti, katerej tu in tam pravijo „Bela žena“, čeravno ni ne bela, ne črna, ne mož ne žena, ampak je le ona od Boga kot kazna za izvorni greh postavljena „ločitev duše od telesa.“

Po daljšem uvodu, v katerem dokazuje prečastiti gosp. pisatelj, kako treba zarano pripravljati se za smrt, ker po smrti si nihče svojega stauu ne more zboljšati, razdeli vso razpravo v tri dele. V prvem oddelku kaže nam po raznih vzgledih iz svete in posvetne zgodovine in iz raznih dogodkov vsakdanjega življenja, da „smrt ne izbira, le pobira, ker ima koso, ne sekiro.“

V II. odstavku pojasnjuje z nekaterimi prav pretresljivimi vzgledi, kako neizrekljivo „huda je smrt grešnika“; v zadnjem delu pa kristijana tolaži, da za pravičnega, ki se je vse žive dni skrbno pripravljaj na smrt, „bela žena“ nima nič strašnega, marveč mu je draga nevesta, ki ubogega trpina pelja iz solzne doline na nebeški dom. „Smrt svetih (pravičnih) je draga v Gospodovih očeh.“

Marljičeva pisatelja g. kanonika Križaniča, ki je po svojih podučljivih in kratkočasnih spisih Slovincem že prav dobro znan, smemo po vsej pravici primerjati evangelijskemu gospodarju, ki prinaša iz zaklada svojega t. j. iz svoje dobro nabasane pastirske torbice „novo in staro“, a vselej tako, da bralec pri čitanju njegovih spisov, če tudi o smrti ravna, nikdar dolg čas ne bo. Naše slovensko ljudstvo, ki pri pridigah ne pazi toliko na izreke sv. pisma in cerkvenih učiteljev, kakor na zgodbe, katerih pričakuje v pojasnjenje razloženih resnic, čitalo bode „Belo ženo“ s posebno zadovoljnostjo. Tega sem se prepričal, ko sem dal knjižico brati staremu kmetu, ki je v svojem življenju prebral že marsi-

bilo? — Kaj čuda, poprašujem Vas z epičnim (ali „epskim“) patosom, kaj čuda, da je Vaš novi podlistkar napravil svoj brlog gori v zvoniku, koder bo pritrkaval na zvonove, kakor komendski fantje. Ako koga zadene kembelj, ne morem mu pomagati. Saj čuda bi ne bilo, ako novo pečeni baroni Slovincem za „duplex“ dajo take koline, kakor je p. ukaz naučnega ministra gledé katekizmov, potlej naj tudi moj kembelj malo bolj brez skrbi zažene svojo težo tjá po širnem svetu, če prav ne bode tako hudo bolelo, kakor tržaške bombe.

Ako je pa ta moj z velikim „balastom in bombastom“ pisani uvod bolj vroče krvi, ne mislite pri tem, g. vrednik, da sem „zvon miru zavezal“. Oh, ko bi ga slišali, ta moj mirovni zvon, kako Vam lepo poje, precej bi zapeli tisto pesem:

„Prelepa je Ljubljana,
Še lepš' je Blatna vas,
Še lepš' je Sv. Petra zvon,
Ga slišal več ne bom, bom, bom.“

Kako sladka je besedica „mir“ v mojih ušesih, kakor „sladke koreninice“ v mojih ustih!

Ali povedati Vam pa moram takoj, da Vi nimate te sreče, ali bolj prav: Vaš list, da bi mir

zvonili. Zakaj? Zato, ker je rekel to Izidor Muzlovič. Zakaj ste objavili nesrečno notico, da so duhovniki ribniške dekanije poslali gosp. dr.-ju Mahniču zapupnico? Glejte, to je Iz. Muzlovič razlog, da res ne mislite resno na kompromis, podpisan od vseh narodnih poslancev. Le škoda, da Iz. Muzlovič ni vedel, da je bila tista zapupnica že davno prej spisana, podpisana in poslana, predno so naši poslanci izdali napominani kompromis. In to sem izvedel iz ust takega, čegar ime se tudi bere na tisti zapupnici. Torej si morete misliti, da Vam govorim istino. Ob enem pa Vas opozarjam, da tudi podlistkarjem privoščite vsaj svoj prostorček, ako jim že ne privoščite nobene besede. Saj vidite, kako Vam strežemo, kakor kakemu kralju. Nikar ne imejte vedno tako lačnega koša, ki menda nima dna ali ká-li? Potrkam si na prsi in spoznam, da imamo tudi podlistkarji in poročevalci svoje „muhe“, a povem Vam pa, da tudi mi vselej ne maramo loviti samo Vaših muh, ki imajo sicer dober namen letanja, a časih to niso Vaše muhe, ampak družih, brez katerih, „muh“ namreč, zaspali bi ravno tako lahko, kakor brez muhalnika v temni sobi, ali pa brez „husitske“ pesni v novi „Pesmarici“.

Brez nekaterih stvari pa Slovenci res ne moremo biti, kakor se kaže, kakor Abelard ne brez Heloize. Tako bi postavim „poslano“ ne bilo „poslano“, ko bi se zvitost v njem ne primerjala z jezuitsko zvitostjo.

Priporočil bi Vam, g. vrednik, še „14letnega zalega dečka“, a tako daleč moj bombast zopet ne seže. Tudi vem, da je časih bolje molčati ali vsaj počakati, drugače bi si utegnil zaslužiti takih lavorik pri Vas, kakor si jih je zaslužil Krutorogov pri „Slovanskem Svetu“.

Ali ura bje dvanajsta in treba bode zagnati veliki zvon za „angelijsko češčenje“, pri čemer kembelj lahko odbije marsikateremu ljubljanskemu potovalcu po ulicah pokrivalo raz glavo.

Tako netoleranten pa Vaš podlistkar ni; zatorej se umakne za zdaj, ko „angelj miru“ sam snema pokrivala in jih pritiska v roko „mirnim ljudem na zemlji, ki so dobre volje“!

Bom — bom! Te bom! — Že grem. Še podpišem se na beli zid, kakor je to romarska in hribolezka navada, če tudi slaba.

Narobe Naprav.

katero „knjigo in knjižuro“. „Bele žene ni mogel odlošiti iz rok, dokler je ni do kraja „preštel“ ter mi je poslednjič svojo sodbo izrekel tako-le: „Ta gospod kanonik jo pa vejo povedati, da je kaj! Ko bi se le vsi mogli tako lepo pripravljali na smrt, kakor nas učijo! Želeti je, da bi prečast. gosp. kanonik kmalu podal Slovencem še ostale tri praške ali prahe, zavite v tako vabljivo zavitke, kakor ga ima „Bela žena“ ali prvi prah: namreč premišljevanje o smrti, katero preč. gosp. pisatelj po izpričevanju sv. Duha imenuje najboljšo vraščvo (zdravilo) zoper pravo in edino hudo, ki je — greh.

P. Nuže.

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je podaril za šolo v Vurbeku v ptujskem okraji 200 gld., okrajnemu šolskemu svetu v Gorici, v celjskem okraji, v enak namen 150 gld.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) je imelo dné 8. t. m. svojo XXXII sejo. Navzočni so bili: Prvomestnik Tomo Zupan; odborniki: Matej Močnik, Ivan Murnik, Luka Svetec (podpredsednik), dr. J. Vošnjak (blagajnik), Andrej Zamejic, Anton Žlogar (zapisnikar). Drugi odborniki službeno zadržani. — Prvomestnik naznanja, da je IV. zvezek „Knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda“ „Junaki I. snopič“ izgotovljen, in da se bode dobival razun pri vodstvu tudi po vseh knjigarnah izvod po 25 kr. Blagajnik omenja, da sklepa račune koncem leta; a za preteklo leto so nekatere podružnice še na dolgu, torej jih uljudno vabi, da čim preje določijo prispevke, tem bolje, ker redni troški za osnovane šolske zavode vedno rastejo. — Zapisnikar naznanja, da sta poleg že ustanovljenih podružnic Sv. Lenart v Slov. goricah in Cerklje na Gorenjskem, v osnovi zopet dve novi, jedna na Kranjskem, druga na Koroškem. Kako so bile rešene tekoče zadeve, vzame vodstvo na znanje. — L. Svetec in M. Močnik poročata o prošnjah za podporo, ki so bile uslišane.

(Družbe sv. Cirila in Metoda) „otroškemu zabavišču v Celji je imenoval lavantinski konzistorij nadzornikom prečast. gosp. duhovnega svetovaleca ter profesorja Krušica. Odbor.

(Društvo sv. Jeronima v Zagrebu) je izdalo naslednje knjige, ki so te dni prišle udom v roke: 1. „Danica. Koledar i ljetopis za god. 1890.“ Cena 25 nov. 2. „Pripovijedke za puk Lava Nikolajevića Tolstoga. II. zvez.“ Cena 20 nov. 3. „Dobro diete. Dobar mladić. Dobar muž. Napisao župnik Cvjetko Gruber.“ Cena 30 nov. 4. „Zbirka koristnih pouka u kućanstvu i gospodarstvu.“ Cena 35 kr. — Društvo je slično naši družbi sv. Mohora. Član plača enkrat za vselej 5 for.

(Iz Celovca) 10. t. m. se nam piše: Pri nas je zadnje dni tako zelo nastopila hripa, da je c. kr. deželni šolski svet ukazal vse srednje, meščanske in ljudske šole od 9. do 20. t. m. zapreti. Zbolelo je mnogo dijakov in profesorjev; v semenišču jih je nad polovico za hripo zbolelo in po mestu je že več sto ljudi bolnih. Tudi v vojašnice je zašla ta bolezen. — Pokazale so se pa na severni strani mesta tudi črne koze, za katerimi je zbolelo kar v jedni rodbini pet oseb, umrl pa 19letni realec Friedl. Sploh imamo letos prav čudno zimo in tu nenavadna megla nas tlači zapored po cele dneve. Mraza ni, zato je tudi jezero ne more zamrzniti, kar ravno prouzročuje redno in gosto ter nezdravo meglo.

(Slovensko gledališče.) V dvorani tukajšnje čitalnice se bode jutri, dné 12. t. m., ponavljala komična opereta v enem dejanji: „Pot po nevesto“. V začetku se bode prvokrat igrala vesele igra v enem dejanji: „Nič otrôk“.

(Štiridesetletnico) svojega službovanja praznuje danes računski revident pri tukajšnjem finančnem ravnateljstvu, g. Jakob Zabukovec.

(Umrl) je dné 10. t. m. popoldne v Škofji Loki trgovec in posestnik, mestni odbornik in član krajnega šolskega sveta, g. Jurij Deisinger. Pogreb bode jutri popoldne ob 4. uri.

(Imenovanje.) Začasna finančna koncipista Gustav Tauzher in Fr. Geiger sta imenovana davčnima nadzornikoma.

(Odbor „Slovenskega pevskega društva“ v Ptui) je imel dné 6. t. m. svojo drugo sejo v letošnjem poslovnem letu. Sklenil je, da se prihodnji veliki koncert vrši v Mariboru dné 10. avgusta t. l. in da se tedaj pojó naslednje pesmi: A. Moški zbori: 1. Foerster: „Domovini“, (ve-

lika, še nikjer péta kantata s samospevi in spremljevanjem orkestra); 2. Nedved: „Pevčeva molitev“; 3. Tovačovsky: „Žene mrak se“; 4. Dr. Benj. Ipavie: „Planinska roža“. B. Mešani zbori: 1. Volarič: „Slovca na dan“; 2. Dr. G. Ipavie: „Poročni zvon“, (nova); 3. Satner: „Po zimi iz šole“; 4. Bassin-Bendl: „Križarji na morji“, (veliki zbor). Odbor prosi, da bi se pesmi marljivo učile. Sekirice se razpošljejo, kakor hitro iz tiska dojdejo.

(S Koroškega): V Črni so dné 22. decembra ustanovili posojilnico. — Posojilnica v Šmihelu dobro napreduje. Doslej je imelo že nad 34.000 gld. prometa. — Posojilnica v Slov. Plajberzi bo imela svoj letni občni zbor dné 26. t. m. — Število udov družbe sv. Mohorja je na Koroškem poskočilo za 286; sedaj jih je 3894.

(Splitski biskup. Te dni se je vrnil iz Rima v Zader novoimenovani biskup splitski kanonik Filip Nakić. Dné 19. t. m. ga bode posvetil v Zadru nadškof Maupas.

(Realka v Zadru.) Od vseh srednjih šol tostran Litave ima realka v Zadru najmanj učencev, namreč 43. In vendar jo vzdržujejo, ker je italijanska.

(Velik dar.) Iz Gradca se poroča, da je baron Mayr-Melnhof izročil štajarskemu deželnemu odboru 30.000 gld. za dobrodne namene.

(Naznanilo in vabilo.) Podpisani odbor národne čitalnice ljubljanske usoja si vsem č. p. n. društvenikom naznanjati, da se imata v letošnjem predpustu v društvenih zgornjih prostorih vršiti sledeči društveni veselici: V soboto 18. januarija: ples; v soboto 1. februarija: sijajni (Vodnikov) ples. Pristop k prvemu plesu dovoljen je izključljivo le č. p. n. društvenikom, k sijajnemu plesu pa tudi po društvenikih vpeljanim gostom. Za sijajni ples se ne bodo razpošiljala posebna vabila. Pri obeh veselicah oskrbljuje godbo vojaška godba c. in kr. domačega pešpolka baron Kuhn št. 17. Začetek obema plesnima veselicama točno ob 8. uri zvečer.

(Lep klišé) za podobo L. Svitoslava Jerana je „Kat. tiskovnem društvu v Ljubljani“ podaril prečast. gosp. kanonik Josip Marn, za kar darivcu javno izreka hvalo odbor.

(Za „Matico Hrvatsko“) je skrajni čas upisati se, da bode imenik članov popoln.

Narodno gospodarstvo.

Osuševanje ljubljanskega barja.

Poročilo deželnega poslanca Fr. Povše-ta v XV. seji deželnega zbora.

Slavni deželni zbor! Po naročilu odsekov, upravnega in finančnega, imam čast poročati o predlogih, katere stavlja slavni zbornici o zadevi osuševanja ljubljanskega barja.

Ako v zgodovino našega barja nazaj pogledamo, vidimo, da datirajo prvi naporji za osuševanje že iz leta 1780. in posebno pod vladjo cesarja Franca I. storilo se je dokaj za osuševanje barja, tako da se je barje toliko zboljšalo, da so mogli na njem pridelovati žito, kar popred ni bilo mogoče. Do l. 1829. ni nihče sejal na barji žita, in v tem letu pridelali so že 3902 vaganov raznega žita. Vsled naredb vlade cesarja Franca I., ki je kaj pogostoma in kaj rad govoril o ljubljanskem barji, zboljšavale so se razmere vedno bolj in v l. 1836. pridelalo se je že 35.402 vaganov žita.

Leta 1860. začela so se zopet zboljšavna dela, katera so toliko pripomogla, da so se razmere barja, osobito onih zemljišč ob barji, kaj dobro zboljšale. Naj navajam, da so popred bile od tržaške ceste zroti Kozarjem le mlake, sedaj usjete ondi jako rodovitno polje in to vsled takratnega globenja struge le za 4 čevlje. Prav tako je sedaj pod brezovniško vasjo, kjer leži svet, „velika komarija“ zvan, rodovitna suha senožet, ki je popred vedno bila polna po železnem oksidu rujave barvane mlačne vode.

Za ta zboljšavna dela, od leta 1860. do 1868. izvršena, donasala je država 68.000 gld., dežela 62.000 gld., adjasenti barjani 58.000 gld. in mesto ljubljansko 10.000 gld.

Vsled teh zboljšavanj pa so se tudi dohodki toliko barjanov kolikor države in dežele, pa tudi Ljubljane zboljšali, saj nam to potrojeni davki od zemljišč na barju najočitneje izpričujejo.

Naj navajam, da je bil pred tem osuševalnim pelom čisti dohodek od barja računjen na 17.000 gl., potem pa na 120.000 gld. Mesto pa se je saj nekoliko zne bilo nekdanje grozne, vedno in redno trajajoče megle, ki še sedaj deloma nadleguje prijazno naše glavno mesto, katero je pa pred več

desetletij še hujše trpeti imelo po megli in na mrzlici. Naj mi bode tudi dovoljeno v dokaz o vspešnosti izboljšavnih, oziroma osuševalnih del v dobrohotni spomin navajati, da so bili časi v preteklem stoletju, ko je Ljubljana preplavljala mesto, kakor nam to slavni naš Valvazor piše, ter da je voda celó do praga cerkve sv. Jakoba segala o veliki povodnji. Ne morem tajiti, da imamo še dokaj dela, da se stalno zboljšajo vse razmere, a gotovo pa je tudi, da se te razmere vedno boljajo in da se sosebno z novim načrtom bližamo stalni uredbi in trajnemu izboljšanju, oziroma zatrdnemu osuševanju našega barja,

Vsled raznih vplivov so se od leta 1879 naprej res zopet hude povodnji ponovile, katere so posebno v teh dveh zadnjih letih neizmerno poposte in grozne, tako da, ko bi se tako godile le še par let naprej, našim barjanom potem le ena pot preostaje, in ta je, da poprimejo za potno ali celó siromašno palico ter zapustijo svoj dom. (Dalje sledi.)

Današnji številki je priloženo kot priloga „Vabilo na naročbo KMETOVALCA“, na katero opozarjamo cenjene čitatelje.

Telegrami.

Cetinje, 10. januarija. Vlada je v Trstu glaven konzulat ustanovila ter za to službo veletržca Dušana Ristića imenovala.

Monakovo, 11. januarija. Döllinger je umrl.

Madrid, 11. jan. V senatu in zbornici je bil vladni dopis prečitán, ki pozivlja, naj začasno pretrgata zasedanje. Konservativci so se izjavili, da bodo vsi monarhisti pri žalostnih razmerah podpirali vladu. Sejo so potem zaključili s klici: „Živel kralj, živela kraljica!“

Madrid, 11. januarija. Ministerski svet je mnenja, da kraljevska oblast niti trenutek ne sme ostati negotova. V slučaju kraljeve smrti prevzeti mora takoj korono infantinja Marija Mercedes pod Kristininim regentstvom.

Madrid, 11. januarija. Izvestje dné 11. t. m. ob 2. uri zjutraj: Kralj je miren; nobene premembe.

Zanzibar, 10. januarija. Eminu paši se je zboljšalo ter je že shodil.

Večna luč! Mnogo skrbi in truda imajo p. n. cerkvena oskrbníštva, da v dobrem stanju vzdržujejo večno luč. Marsikdo se je tudi že trudil, da bi izumil cenejšo in gotovejšo večno luč. Najnavadnejši sedanjí stenji so takozvane „dušice“, ki pa potrebujejo mnogo olja in večkrat ugasnejo. V novejšem času razpošilja iz Pariza tvrdka Guillon novo vrsto stenjev s steklenico pripravljenega olja, ki gori do osem dni dobro in lepo, toda najboljše naše olje ne gori. Boljši stenji so od Gersheima iz Bistrice na Koroškem. Po mnogih skušnjah je podpisani izumil stenje, ki v dobroti nadkriljujejo vse druge. Ti stenji goré devet dni in deseti dan je treba zopet naliti olja in vložiti nov stenj (docht). Tudi z oljem morem postreči; zgori ga z rabo mojih stenjev le 22 kg na leto. Steklene posode za večno luč naročil sem si iz tovarne na Češkem. Cene so naznanjene v današnjem inseratu.

Valentin Kofol, cerkvenik v Kanalu.

Umrli so:

9. januarija. Jožef Prosinag, zasebnik, 84 let, Dunajska cesta 2, pljučnica.

V bolnišnici:

8. januarija. Katra Oblak, gostija, 85 let, marasmus.

9. januarija. Ivan Oblak, delavec, 50 let, srčna hiba.

Tuji.

9. januarija.

Pri **Stonu**: Lavrič iz Novega mesta. — Walzel, inženir, iz Belaka. — Mautner, trgovec, iz Trsta.

Pri **Mattcu**: Pristau in Mislau, trgovec, z Dunaja. — Markovski, potovalec, z Dunaja.

Pri **avstrijskem caru**: Trogar Ivan iz Belaka.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

9. januarija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	87 gld. 75 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ 16% „	88 „ 10 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 90 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 90 „
Akcije avstr.-ogerske banke	927 „ — „
Kreditne akcije	324 „ 75 „
London	117 „ 75 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 32 „
Cesarski cekini	5 „ 54 „
Nemške marke	57 „ 55 „

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm.
7. u. zjut.	744.7	-0.8	brezv.	megla	
10. u. pop.	741.5	-0.8	sl. vzh.	del. jasn.	0.00
9. u. zveč.	739.3	-4.0	sl. jzap.	oblačno	
Srednja temperatura -1.3°, za 3.9° nad normalom.					

Tržne cene v Ljubljani dne 11. januarija.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6.66	Speh povojen, kgr.	64
Rež,	5	Surovo maslo,	90
Ječmen,	4.55	Jajce, jedno	3
Oves,	3.10	Mleko, liter	3
Ajda,	5	Goveje meso, kgr.	56
Proso,	5	Telečje	68
Koruza,	4.55	Svinjsko	64
Krompir,	3.57	Koštrunovo	32
Leča,	12	Pišanec	35
Grah,	10	Golob	15
Fižol,	8	Seno, 100 kgr.	32
Maslo, kgr.	1	Slama,	50
Mast,	70	Drva trda, 4 mtr.	50
Speh svež,	50	" mebka, "	40

Marijacejske želodčne kapljice posebno zdravilne pri želodčnih boleznih.

Izkušene pri pomanjkanju teka, slabosti želodca, napenjanju, kislem riganju, koliki, prehlajenju želodca, gorečici, zlatenici, gnusju in bruhanju, glavobolu (če izvira iz želodca), krču v želodcu, zaprtju, promaplenju želodca z jedili in pijanci. Cena ene steklenice z navodilom rabe 40 kr., dvojne steklenice 70 kr. Osrednji razpošiljatelj: Lekarnar KAROL BRADY, Kromeriz (Moravija).

Svarilo! Pristne marijacejske želodčne kapljice se mnogo ponarejajo. — V znak pristnosti mora biti vsaka steklenica v rdečem zavrtku, na katerem je odvisena zgorajanja varstvena znamka, poleg tega mora biti na vsaki navodilu rabe zaznamovano, da je bilo tiskano v tiskarni G. Guseka v Kromerizu.

Marijacejske čistilne kroglice. Ze več let z najboljšim uspehom pri zaprtju in zapekanju rahljene kroglice se sedaj mnogo ponarejajo. Paziti je tedaj treba na zgorajšjo varstveno znamko in podpis lekarnarja C. Bradya, Kromeriz. — Cena škatljice 20 kr., 6 škatljicam 1 gld. — Če se denar naprej pošlje, stane 6 škatljic s prosto dopolnitvijo 1 gld. 20 kr., 12 škatljic 2 gld. 20 kr.

Marijacejske želodčne kapljice in čistilne kroglice niso tajno sredstvo. Predpis je pri vsaki steklenici in škatljici naveden v navodilu rabe.

Marijacejske želodčne kapljice in čistilne kroglice se pristno dobivajo v Ljubljani: pri lekarnarju Piccoliju; — lekarnarju Sreboti; — v Postojni: pri lekarnarju F. Baccaricchi; — v Škofji Loki: pri lekarnarju Karolu Fabianiju; — v Radovljici: pri lekarnarju Aleks. Kobleku; — v Novem Mestu: pri lekarnarju Dominiku Rizzoliju; — lekarnarju Bergmannu; — v Kamniku: pri lekarnarju J. Močniku; — v Črnomlju: pri lekarnarju v. Blašku.



Lekarna Trnkoczy

v Ljubljani

na Mestnem trgu poleg rotovža

priporoča

zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri vseh boleznih krav, konj in prašičev.



Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, plućnih in vratnih boleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka.

Zamotek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretegu žil, otekanju kolen, kopitnih boleznih, otrpnenju v boku, v križi itd., otekanju nog, mehurjih na nogah, izvinjenju, tiščanju od sedla in oprave, pri sušici itd., s kratka pri vseh vnanjih boleznih in hibah. — Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 steklenic z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

Ta našeta zdravila se prava dobivajo samo

v lekarni Trnkóczy-jevi v Ljubljani

zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Sveže pustne krofe

priporoča (1-6)

vsak dan

J. FÖDERL-ova slaščična pekarna

Lingarjeve ulice — Ljubljana.

Slovenski Žepni koledar

za leto 1890

izšel je ter se dobiva v jako lični obliki v „Katol. Bukvarni“, pri J. Giontiniju in M. Gerberju.

komad po 20 kr., po pošti 2 kr. več.

Knjižica je posebno primerna kot novoletn darilo za kavarne, kojim se dovoljuje primeren rabat. — Razprodajalcem po jako znižani ceni.

Tudi je dobiti v „Katol. Bukvarni“ „Koledar katol. tiskovnega društva v Ljubljani“ za l. 1890,

namenjen zlasti slovenski duhovščini. Med drugim podaja veroučiteljem zapisnik učencev za več nego 400 otrok.

Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo ta krasnozvezani Koledar zastoni; neudom stane 1 gld. 20 kr., po pošti 5 kr. več.

Trgovski pomočnik (2-5)

18 let star, z dobrimi spričevali išče službo premeniti. — Natančneje pové upravništvo „Slov.“

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Pošilja naročeno blago dobro spravljeno in poštne prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudo podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kiškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrane, kelihov, svetilnic, svečnikov

ltd. ltd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognju pozlatim in posrebrim. Na blagovoljna vprašanja rado-voljno odgovarjam. (52-2)

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli štev. 17.

Pošilja naročeno blago dobro spravljeno in poštne prosto!

Visokočastiti duhovščini in slavnemu občinstvu priporoča podpisani prave garantirane

čebelno-voščene sveče in zavitke.

Dalje sin rožni mēd v škatljah po 5 kilo, kilo po 50 kr., škatlja 30 kr., pošilja se po poštnem povzetju ali predplačilu. Fin mēd v satovji kilo po 60 kr. Gospodom trgovcem priporoča po ceni fin mēd v škatli po 40 in 20 kl.

Raznovrstno (10-8)

medeno blago za Miklavža in Božič

na debele in drobno prav po ceni.

Oroslav Dolenc,

svečarija in trgovina z voskom in mēdom.

V varstvo in ohranitev ust in zobovja.

Dr. Fludova ustna voda, izvrstno sredstvo, ohranjuje zobe zdrave, ojačuje zobno meso, zabranjuje gnilobo ter lajša bolečine; steklenica 60 kr.

Anaterinova ustna voda, po Popu, steklenica 40 kr.

Popova anaterinova ustna voda, v steklenicah po 50 kr., 1 gld. in 1 gld. 40 kr.

Salicilna ustna voda, steklenica 50 kr.

Kothe-jeva ustna voda, steklenica 35 kr.

Rössler-jeva ustna voda, steklenica 35 kr.

Paichel-jeva ustna voda, steklenica 1 gld.

Dr. Heider-jev zobni prašek, najprirodnejše, najbolj zdravo in ceno čistilo za zobe, s katerim se ohrani zobovje do visoke starosti zdravo! Škatljica 30 kr.

Salicilni zobni prašek, škatljica 30 kr.

Zobna pasta, odontomegma imenovana, jako priljubljeno in izvrstno čistilo za zobe in usta, v porcelanastih škatljicah à 60 kr.

Zobna pasta Popova, à 35 kr.

Zobna pasta Suin de Boutemardova, à 38 in 70 kr.

Zobna pasta Pfeffermannova, à 1 gld.

Zobna plomba Popova, s katero more vsakdo sam plombovati zobe. v kartonih à 1 gld.

Odontin, izvrstno sredstvo zoper zobohol, steklenica 10 kr.

Zobne kapljice zoper najraznovrstnejši zobohol, steklenica 30 kr.

Cachu (ustne kroglice), v škatljicah po 30 kr.

Deželna lekarna „pri Mariji Pomagaj“

Ludovika Grečel-a,

v Ljubljani, Mestni Trg štev. 11. (6)

Za čiščenje in ohranjenje sveže kože.

Arnica-Glycerin-cvet, najboljši pripomoček proti trdi, razpokani in hrapavi koži, ohranja jo svežo in ozdravlja; v kositar. zavrtku à 25 kr.

Glycerin-cvet, v lončkih à 25 kr.

Vazelina, bel in rumen, od 10 kr. višje.

Creme-celeste, od 10 kr. naprej.

Pariški prašek za gospe, bel in rosa, najbolj sloveča in najbolj fina pudra; v škatljicah à 40 in 50 kr.

Čistilna voda za obličje, zanesljiv pripomoček zoper pege na obrazu, žoltine, mazulčke in kožne spuščaje, 1 stekl. 70 kr.

Dr. Fr. Lengielovo brezovo mazilo, da se koža nežno ohrani, 1 stekl. 70. kr.

Glycerin-milo in Glycerin-vijolično mēlo, odlikuje se po čistosti, stalni vonjavi in najbolj vpliva na kožo; komad po 15, 25, 35, 40, kr.

Speik-milo, prav priljubljeno v ohranilo sveže in čiste kože pri gospodih, à 35 kr.

Deželna lekarna k Mariji Pomagaj

LUDOVICA GREČELA,

v Ljubljani, Mestni Trg št. 11. (6)

Gospodarska tehtnica



odlikovana, nedosežna, dobra in po ceni z 10 klgr. nosivnosti, z jamčeno jako trajna in natanka (kaže staro in novo težo) za čudovito nizko ceno le treh goldinarjev komad. Tudi zasebnikom pošilja proti gotovini ali povzetju

„Klossovo opravilstvo s patentovanimi novostmi“ v Brnu. (10-5)

Ko bi blago ne ugajalo, povrne se denar.

**Kašelj, hripavost, bronhij, bo-
pljuč ozdravljajo katranove pastile
lekarja Piccoli-ja v Ljubljani.**
Škatljica 25 kr. Vnanja naročila izvršujejo se z obratno pošto. (6)



SUKNO

pošilja proti gotovini ali povzetju po čudovito nizkih cenah, in sicer:

le dobre kakovosti:

3 10 m. blaga za opravo	boljšega	gld. 4-80
3 10 " " "	finega	6-80
3 10 " " "	najfinejšega	10-50
2 10 " " za suknje		16-50
2 10 " " "	finega	5-60
2 10 " " "		12-16

tovarniška zaloga sukna

E. Flusser v Brnu,

(20-19) Dominikanski trg 8.

Obrazci gratis in franko. Neugnajajoče vzamem nazaj.



Najboljše ročne harmonike

z 1, 2 in 3 vrstami tipk, orkestralna harmonika z jeklenimi glasovi, in usnjati mehovi lastnega izdelka, kakor vsi godbeni instrumenti, gosli, citre, flavte, klarineti, trompete, lajne, glasbene škatljice, ustne harmonike, okarine, lajnice, ariston, lajnice za ptice, albumi z godbo, pivni in vinski kozarci, necessaires za gospe z godbo itd.

JAN. N. TRIMMEL,

tovarna harmonik, (30-22)

Dunaj, VII., Kaiserstrasse 74.

Ceniki franko in zastoj.

Ivan Kregar,

izdelovalec cerkvenega orodja in posode

Rimska cesta št. 11, Ljubljana.

naznanja prečast. duhovščini in sl. občinstvu, da je otvoril

pasarsko delalnico

ter se priporoča v izdelovanje najraznovrstnejšega cerkvenega orodja, kakor:

monstranc, ciborjev, kelihov, tabernakelnov, svečnikov, lestencev (lustr) itd., katero obljubi izvršiti po najnovejši obliki, po poslanih vzorcih ali lastnem načrtu pošteno, lično, trpežno in po najnižji ceni.

Sprejemlje tudi staro orodje v popravo in prenovljenje, posrebuje in pozlatuje v ognji. (3)

Ilustrovani ceniki so zastoj in franko na razpolago.

Vspešna sredstva za čiščenje in zboljšanje zraka v sobah.

Kadilni papir provzroči izredno prijetno in vstrajno vonjavo. 20 listov v zav. 10 kr.

Potpourri se nasiplje na oglje ali na vročo železno ploščo. Škatljica 30 kr.

Sobna dišava (parfum), razsiplje se po sobah, ima vonjavo raznovrstnih cvetic, stekleničica 70 kr.

Esenca iz smrekovine, provzroči, ako se razsiplje po sobah, prijetno gozdno vonjavo. Steklenica 60 kr.

Coniferen-sprit, Bittnerjev, stekleničica 80 kr.

V porabo za parfumovanje žepnih robcev, perila in obleke imam v zalogi najfineše francoske in angleške dišave v najraznovrstnejših cvetličnih vonjavah. Steklenice po 50 kr., 1 gld. in 2 gld.

Vijolični prašek, provzroči raztresen mej perilo najprijetnejšo vonjavo. V zavitkih à 15 kr.

Sachetes za parfumovanje obleke, perila, rokavic in razne oprave. v mnogih vonjavah. Zavitek 20 kr. (6)

Deželna lekarna „pri Mariji Pomagaj“

Ludovika Grečel-a,

v Ljubljani, Mestni Trg šte. 11.

Zobolek, prašek in pasta za zobe

preč. oo. Benediktincev

opatiije Soulac (Gironde).

Dom MAGUELONNE, pripor.

Največje odlikovanje: dve zlati svetinji: Bruselj 1880, London 1884.

Iznajdeno leta 1373 po priporji Pierre Boursaud.

Vsakdanja raba zoboleka oo.

Benediktincev (po nekoliko kapljic na vodi) ozdravi in zabrani gnjilobo zob, jih obeli in utrjuje; okrepcuje in popolno ozdravi čelusti.

Zares močno ustrezemo našim p. n. čitateljem, opozorjajo na to starodavno ter prekoristno iznajdbo — najboljši in edini lek proti zobobolu.

Tvrška **SEGUIN** Bordeaux

(Francija)

106 & 108.

Ustanovljena leta 1807.

Dobica se v vseh lekarnah in prodajalnicah dišav. (19)



Andr. Druškovič

trgovina z železnino na mestnem trgu 10,

priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, storje za stokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča

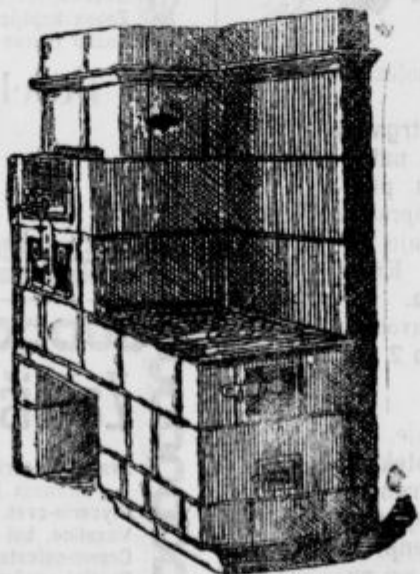
in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lep in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobica zmirom srečni dovski mavec (Lengsfelder Gyps) za gnojenje polja.



izdelovatelj
cerkvene posode itd.

Ljubljana

sv. Petra cesta

št. 27.

Priporoča svoje izdelke prečastiti duhovščini in p. n. cerkvenim predstojnikom po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. (27)

Na željo pošilja načrte in ilustrovane cenike. Staro orodje in posode jemlje v popravo.

STENJI

za večno luč!

1 škatljica Gersheim-ovih	gld. 2-—
1 " Kofol-ovih	—85
Aparat: a) glaž rudeč	—85
" vijoličast	—70
(primeren za posteljni čas)	
glaž bel	—55
b) podlaga za stenj	—10

Dobro olje 1 klgr. 50 kr., katerega se bo z rabo mojih stenjev porabilo le 22 klgr. v letu.

Za obilno naročbo se priporoča najudanejši

Valentin Kofol,

Kanal. Gorica.

(2)